

ACC. N:R. M. 9583:1-4.

Landskap: Småland Upptecknat av: Tabian Karlsson
Härad: Boaga Adress: Boaryd, Träckelsång
Socken: Träckelsång Berättat av:
Uppteckningsår: 1945 Född år 1894 i Boaryd

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

L. u. F. 47.

Lilla Jul
och Lilla julafton m. m.

Skriv endast på denna sida!

Lilla Jul och Lille julafton m. m.

Tjugondag jul, den 13 januari, har i äldre tider kallats "Lelle jul", och man kan ännu få höra den benämningen. Julfirandet, d. v. s. julgillena, skulle vara slut med den dagen.

"Tjunnade Knut kör julen ut", sade man. "Ett å då slut må julen å då granna brödet" är ett annat gammalt talesätt i samband med Lille jul.

Det blev det slut med festligheterna, det blev återgång till det grova vardagsbrödet och det strävsamma arbetet. Julen var slut, vardagen tog vid.

"Lelle julafton", kvällen före den 13 januari, skulle man som avslutning på julen ha det litet festligt. Middagsmålet äts då på kvällen, liksom

man gjorde på julafton, nyårsafton och trettondagsafton. På Lilla julafton skulle det alltså inte vara den vanliga kvällsmaten, utan mera middagsbetonad mat, såsom bruna böror med korv, lutfisk, fruktoppa och vit god.

De gamla ha rej haft mycket att berätta om Lucia. Luciafirande har tydligen rej förekommit i denna trakter, Häckelsång och angränsande socknar. En del av de vidskepliga föreställningarna kring Lucia, såsom att rej s.k. kringgåring fick förekomma, inga spinnrockar fick snurras runt och inga kvarnar vara i gång, har här blivit framflyttade till "Tomasmässe", som ju är närmare jul.

Reden med Luciabrud, glicka med vit klänning och ljuskrans i håret, kom omkring år 1920. Det var nykterhetsföreningarna som först började fira Lucia.

Julslakten var det första av julförberedelserna och den skedde i början av december. Julslakten den skulle förväntas tidigt i afton, långt före daget. Slaktaren måste ha brännvin vid slakten, "slaktesuper" glömde man inte. Någon betalning i penningar för sitt arbete erhöll aldrig slaktaren, utan han fick i stället med sig hem lite "smauksmat" från slakten. Han skulle ha "steckbiken" och den blodkorven, som man kallade "bottningens bror".

Något särskilt firande av Kyndels-
mässan, annat än som kyrklig högtids-
dag, har nog ej förekommit.

Kyndelsmässan har varit bemärkelsesvärd
för rådet, då väntade man en vinter-
knäpp, den stora "Kyndelsmässenusen".

Uttrycket "Penskesöndag" är
tydligt känt, men här har man sagt
"Penskesönda", vilket nog är sam-
ma mening.

Det var en söndag i julhelgen.
Då traktens fattiga barn, torparbarn
och andra, bjöds på traktering
av lämnarna efter julmaten.

De skulle "skava bågarna åtte jula-
säglet", därav benämningen Pen-
skesöndag.